



İSTANBUL
GELİŞİM
ÜNİVERSİTESİ



Ekolojik, Ekonomik ve Sosyal Sürdürülebilirlik İçin

istanbul Gelişim Üniversitesi

www.gelisim.edu.tr

🐦 f gelisimedu @ igugelisim

Bölüm
Adı

Hemşirelik Bölümü

Dersin
Adı

Hemşirelikte Temel İlke ve Uygulamaları I

Dersin Haftası: **1. Hafta**

Dersin Öğr. Üyesinin Adı: **Dr. Öğr. Üyesi Funda KARAMAN**

E-Posta: fkaraman@gelisim.edu.tr



İSTANBUL
GELİŞİM
ÜNİVERSİTESİ

www.gelisim.edu.tr

🐦 f gelisimedu @ igugelisim

Ders Bilgileri

Dersin
Kredisi

2 Kredi/7 AKTS

GBS
Linki

<https://gbs.gelisim.edu.tr/ders-plani-5-51-1>



İSTANBUL
GELİŞİM
ÜNİVERSİTESİ

www.gelisim.edu.tr

🐦 f gelisimedu @ igugelisim

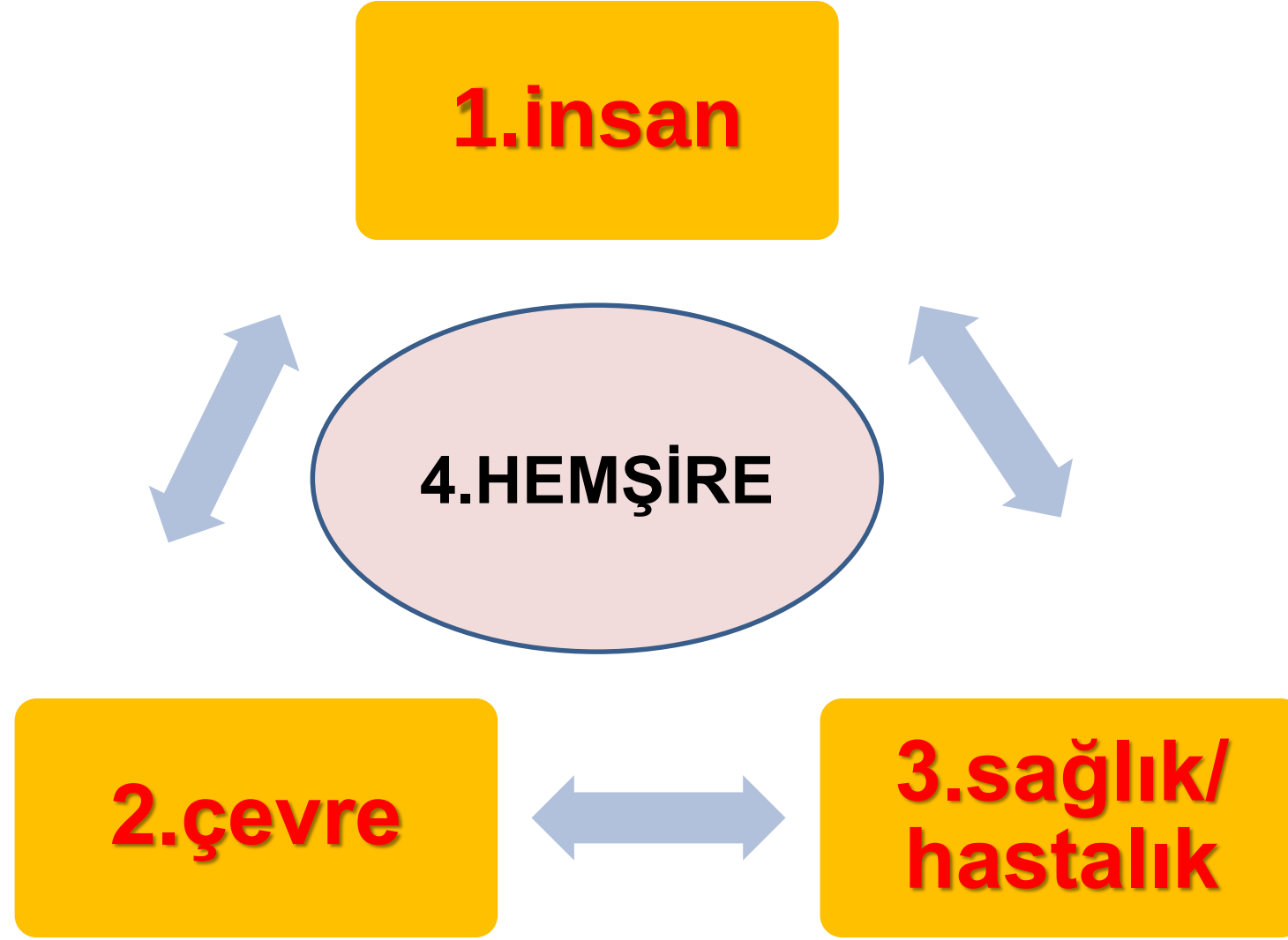
Haftalık Akış

Ne öğreneceğiz?

- Hemşirelik mesleğinin temel kavramları nelerdir?
- İnsan ve çevre kavramları hakkında genel bilgi
- Temel İnsan Gereksinimleri Nelerdir?
- Holistik Bakım ve Homeostazis Nedir?



Hemşirelikte uygulamalara etki eden ve onu yönlendiren 4 temel kavram bulunmaktadır.



- Bu kavramlardan herhangi biri olmaksızın hemşirelik bir bilim ya da profesyonel bir uygulama alanı olarak düşünülemez.



Hemşirelerin hemşirelik kuramlarını anlayabilmeleri için,

- Hemşirelik uygulamalarına temel olan bu kavramları çok iyi bilmeli
- Hemşirelik kuramlarını, bu temel kavramların karşılıklı ilişkilerini görebilmeleri gerekir.

- 
- Bu sayede sistemli bir yaklaşımla verilecek bakım için sağlam bir temel oluşturulabilecektir.

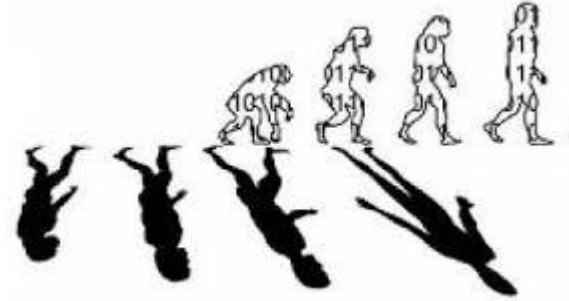
HEMŞİRELİK MESLEĞİNİN DİĞER TAMAMLAYICI KAVRAMLARI



❖ İNSAN KAVRAMI;

Hemşirelik bakımının odağında insan olduğu için hemşirelerin insan kavramını anlamaları gerekmektedir.

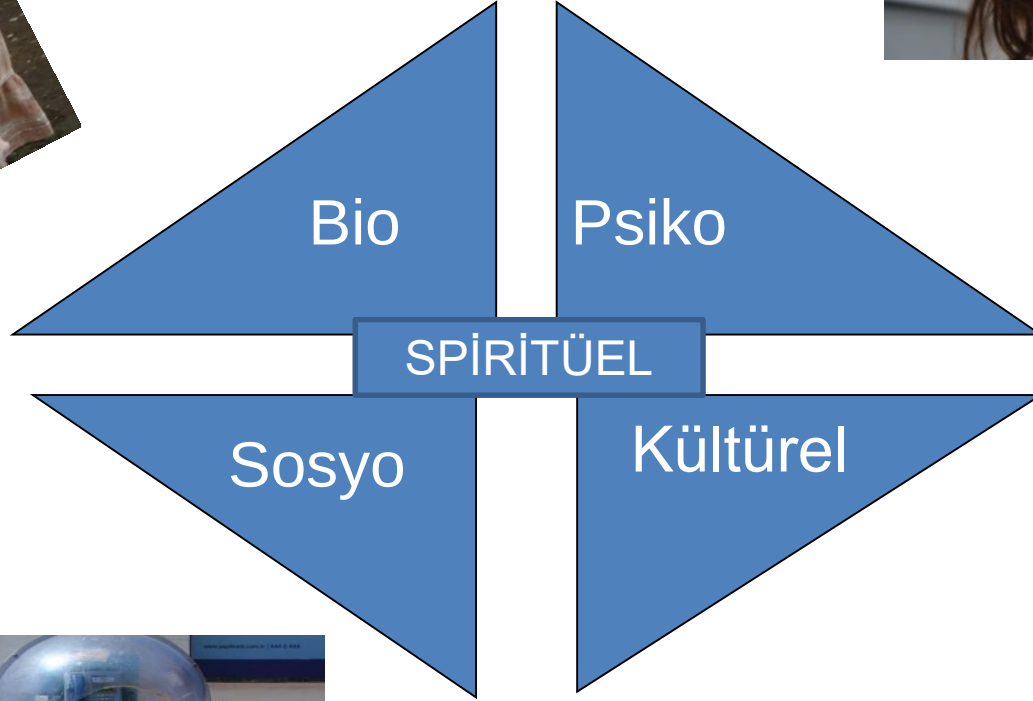
İnsan kavramı, diğer kavramlarla ilişkili olduğu kadar, diğer kavramları da etkileyen bir kavramdır.





- Genel olarak insan, döllenme ile başlayan ölüm ile sonlanan yaşam süreci boyunca, biyolojik açıdan büyür ve gelişir.
- Fizyolojik gelişim ile birlikte, her insan doğuştan sahip olduğu özelliklerin yanı sıra, içinde yaşadığı aile, toplum ve kültürün özelliklerini de öğrenir.
- Bu nedenle insan **biyo-psiko-sosyal-kültürel-spiritüel** bir varlıktır.

İNSAN



İnsanın Fizyolojik Yönü;



- ✓ İnsan hücre-doku-organ sistemlerinden oluşan bir canlıdır.
- ✓ İnsan fark edilmeyen hücresel faaliyetlerin yanında, fizyolojik ihtiyaçları olan bir varlıktır.
- ✓ Fizyolojik olarak yaşamın devamlılığını sürdürmek için temel insan ihtiyaçlarının karşılanması gerekir.

İnsanın Psikolojik Yönü;

- ✓ Kişilik, huy, motivasyon, istek/isteksizlik, tepkiler, algılama bireyin psikolojik yönü ile ilişkili faktörlerdir.
- ✓ İnsan bu özellikleri ile bir toplum içinde yaşar, toplumun bir parçası olur.



İnsanın Sosyo-Kültürel Yönü;

- ✓ Her insan sosyal bir varlıktır.
- ✓ İnsanın diğer bireylerle ve gruplarla olan etkileşimi, bireyin sosyal yönünü oluşturur.
- ✓ İnsan aynı zamanda kültürel bir varlıktır.
- ✓ Kültürel özellikler, bireyin düşünce, inanç, davranış, yaşam biçimi, beceri, gelenek gibi farklı alanların tümünü etkiler ve etkisi tümünde görülür.

İnsan içinde yaşadığı kültürü öğrenerek büyür.



Birey içinde yaşadığı toplumun kültürel özelliklerinden etkilenir.



Kültürün bir parçası aynı zamanda da taşıyıcısı olur.

Sağlık profesyonellerinin temel alanı insan ve insana hizmet olduğu için bu hizmetlerin sunumunda, kültürel yapıya, değerlere ve yaşam tarzlarına saygılı bir tutum izlenmelidir.



Spiritüel Boyut

Latince anlamı ile yaşamı hissetmektir
Spiritüellik kişinin manevi yaşama
odaklanmasıdır.

Her bireyin spiritüel gereksinimleri vardır.
Spiritüel gereksinimler; “manevi yoksunluğu
azaltacak veya bireyin manevi gücünü
destekleyecek gereksinimlerdir”.





İnsanın Temel Özellikleri

- ☐ Toplumsal bir varlıktır.
- ☐ Açık bir sistemdir.
- ☐ Her insan birbirine benzer, ancak birbirinden farksızdır, eşsizdir, tektir.
- ☐ Fizyolojik, psikolojik, sosyokültürel spiritüel yönleriyle bir bütündür.
- ☐ Kalıtımsal özellikler yanında, eğitim ve sosyal çevrenin etkisi ile farklı özelliklere sahiptir.

- ☐ Her insan kendine özgü inanç, tutum, yetenek, algılama ve değer yargısına sahiptir.
- ☐ Dinamik bir varlıktır. Yaşam boyu sürekli gelişim ve değişim içindedir.
- ☐ İçinde yaşadığı kültürün bir parçası aynı zamanda taşıyıcısıdır.
- ☐ Öğrenerek davranışlarını değiştirebilme kapasitesi vardır.

Sağlık profesyonellerinin temel alanı insan ve insana hizmet olduğu için bu hizmetlerin sunumunda, kültürel yapıya, değerlere ve yaşam tarzlarına saygılı bir tutum izlenmelidir.



❖ ÇEVRE KAVRAMI;



İnsanın dışındaki her şey çevreyi oluşturur.

İnsan ve çevre arasındaki etkileşim sürekli, karşılıklı ve eş zamanlıdır.

- Hemşirelik alanında çevre ve sağlık ilişkisini ortaya koyan, çevrenin önemini vurgulayan ilk kuramcı **Florence Nightingale**'dir.
- **Florence Nightingale** sağlıklı çevrenin önemini ve sağlıklı çevrenin hastalıkları önleme ve iyiliğin sürdürülmesindeki önemini vurgulamıştır.



Çevre, beden ile beden dışında kalan canlı ve cansız varlıklardan oluşan dinamik bir ortam, açık bir sistemdir.

İç çevre, bireyin fizyolojik, psikolojik ve spiritüel fonksiyonlarını,

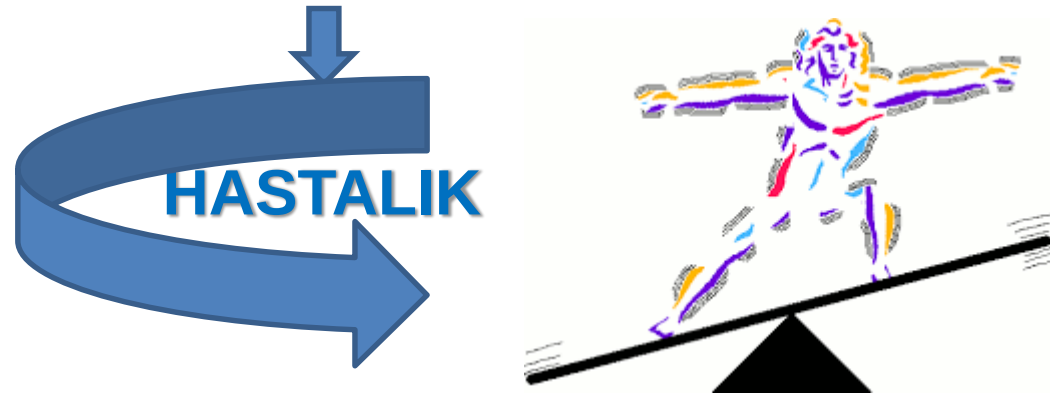
Dış çevre ise bu fonksiyonları etkileyen dış faktörleri ve sosyal fonksiyonlarını kapsar.

Bu nedenle bireyin sağlığı iç ve dış çevreden etkilenir.





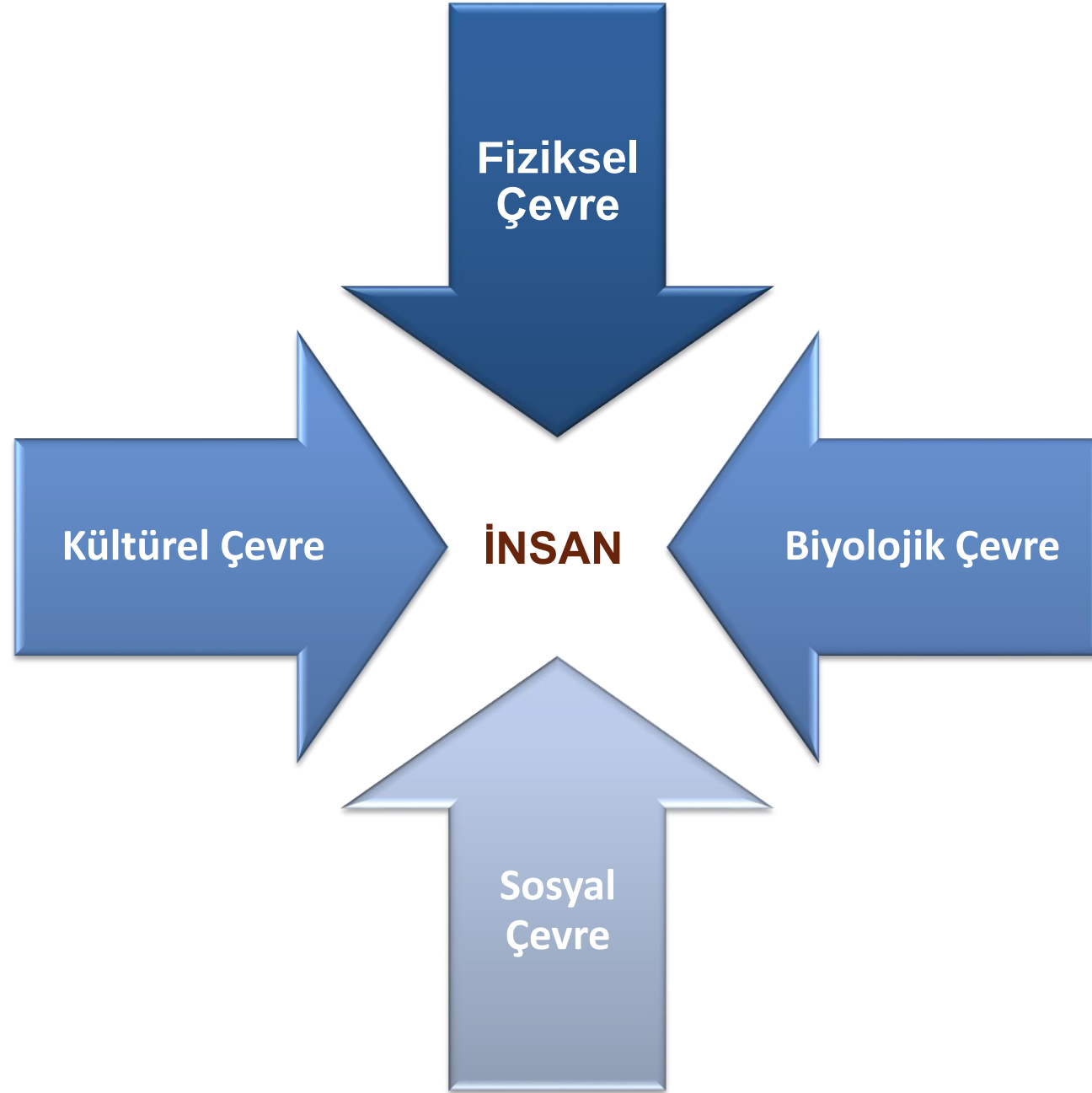
İÇ VE DIŞ ÇEVRE ARASINDA DENGESİZLİK

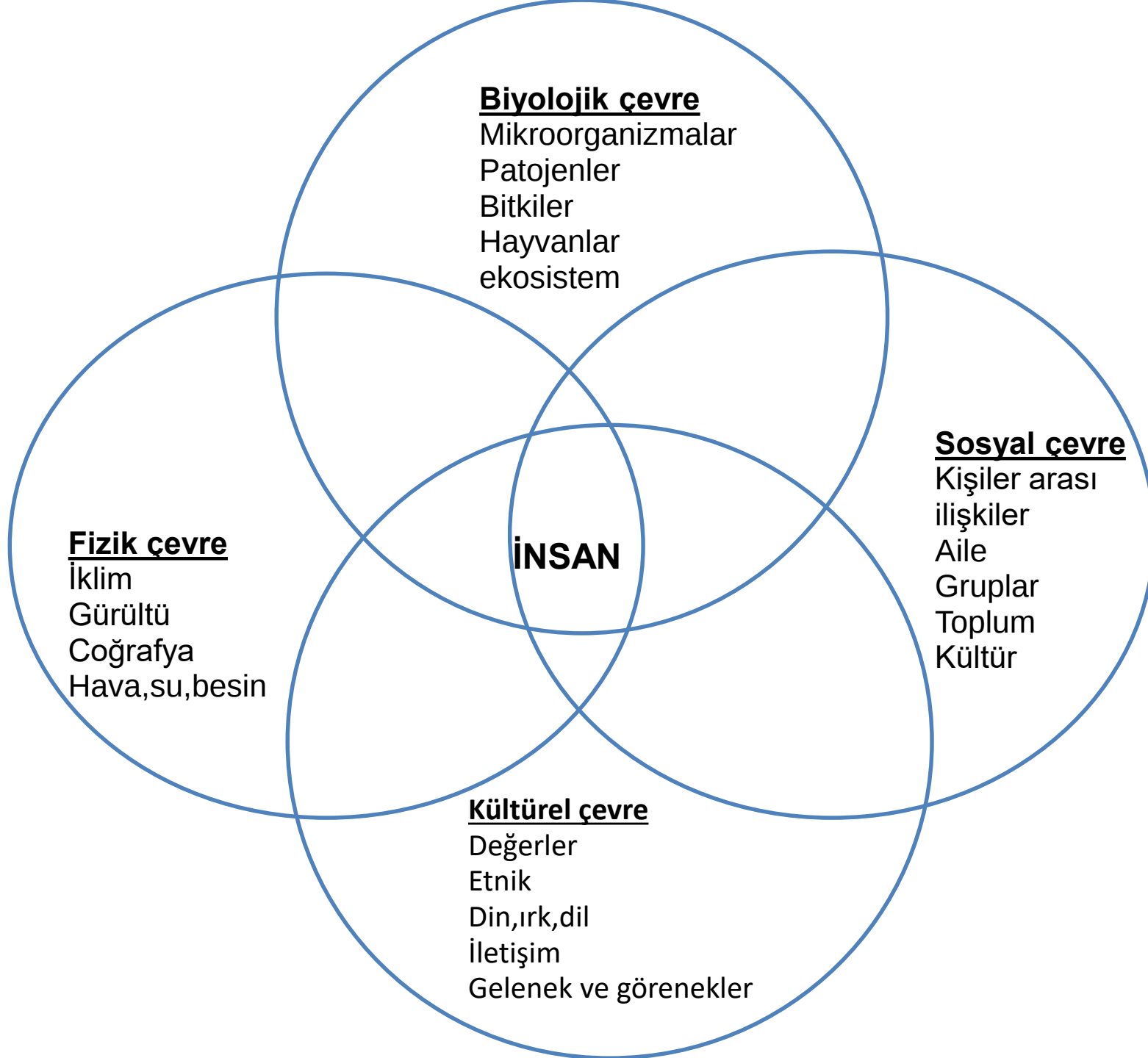




Çevre

- Fiziksel çevre
- Biyolojik çevre
- Sosyal çevre
- Kültürel çevre olarak sınıflandırılabilir.





TEMEL İNSAN GEREKSİNİMLERİ

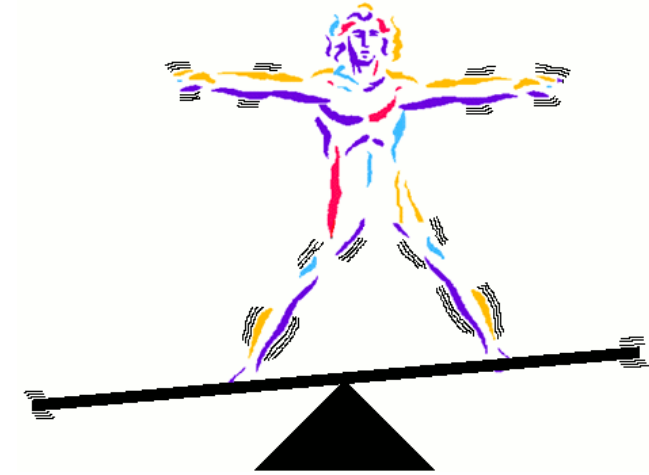
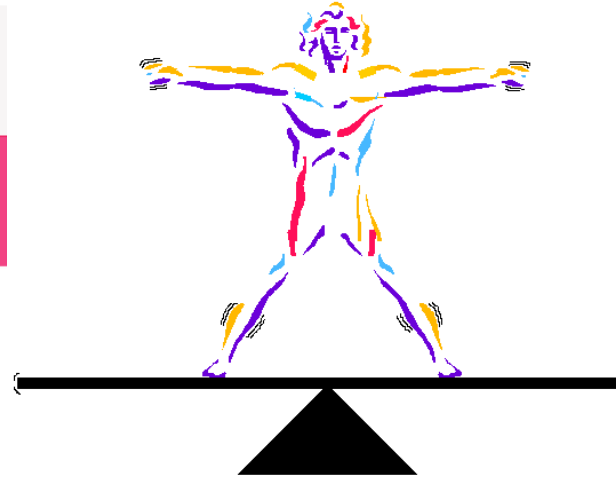


- 
- Temel ihtiyaçlar ırk, renk, cins ayrımı olmaksızın her insanın yaşıamı için temel olan ihtiyaçlardır.
 - Her insan, yaşıamını sürdürmek için gereksinim duyduğu her ihtiyacı karşılamak zorundadır.

Bu ihtiyaçlar her birey için aynı yani evrensel olmakla birlikte, bu ihtiyaçların karşılanması ya da sorunların giderilmesi bireyden bireye farklılık gösterirken, aynı bireyde bile farklı durumlara göre değişir.



Bu ihtiyaçlar sağlık durumunda dengede olurken,
hastalık durumunda dengenin (homeostazis)
bozulmasına neden olur.



Sağlık bakım profesyonellerinin bireye yardım edebilmesi için temel insan ihtiyaçlarını bilmesi gerekir.

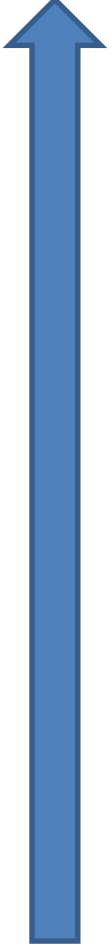
İnsan gereksinimlerinin belirlenmesinde en çok bilinen model **Abraham H. Maslow**'un (1940) **“Temel İnsan Gereksinimleri Piramiti”dir.”**



Abraham H. Maslow klinik gözlemlerinden yola çıkarak insan davranışlarına yön veren temel gereksinimlerin neler olduğunu çalışmalarında ortaya koymuştur.



Abraham Maslow, bu istek ve ihtiyaçları basamaklar halinde sıralayarak, ihtiyaçlar hiyerarşisini (basamakları) ortaya koymuştur.



İhtiyaçlar aşağıdan yukarıya doğru karşılanmalıdır.



Güzel bir örnek !!!

Robinson Crusoe adaya ilk düştüğünde parçalanan gemiden sahile savrulmuş birkaç yiyecek paketini topladı, daha sonra da birkaç parça eşyadan açıktan ve yağmurdan kurtulmak için korunacak kapalı bir yer yaptı. Önce yiyeceklerini (fizyolojik ihtiyaç), sonra da güvenli bir yeri düşündü (Güvenlik ihtiyacı). Daha sonra, Cuma ile ilişkilerinde öğretmen rolü üstlenerek (dil öğretmek, araç kullanmayı öğretmek) saygınlık ihtiyacını giderdi. Crusoe, sonra düştüğü adayı keşfe çıktı ve bütün adayı tanıdı. Bir takvim yaptı. Rahatladığı anda şarkı söylemeye başladı. Bir kutudan çıkan kitapları okumaya başladı. En son aşamada da kendisini adadan kurtarmaya yarayacak bir araç yapıp kendilerini gerçekleştirmeye çalıştılar.



HOLİSTİK (BÜTÜNCÜL) BAKIM ve HOMEOSTAZİS

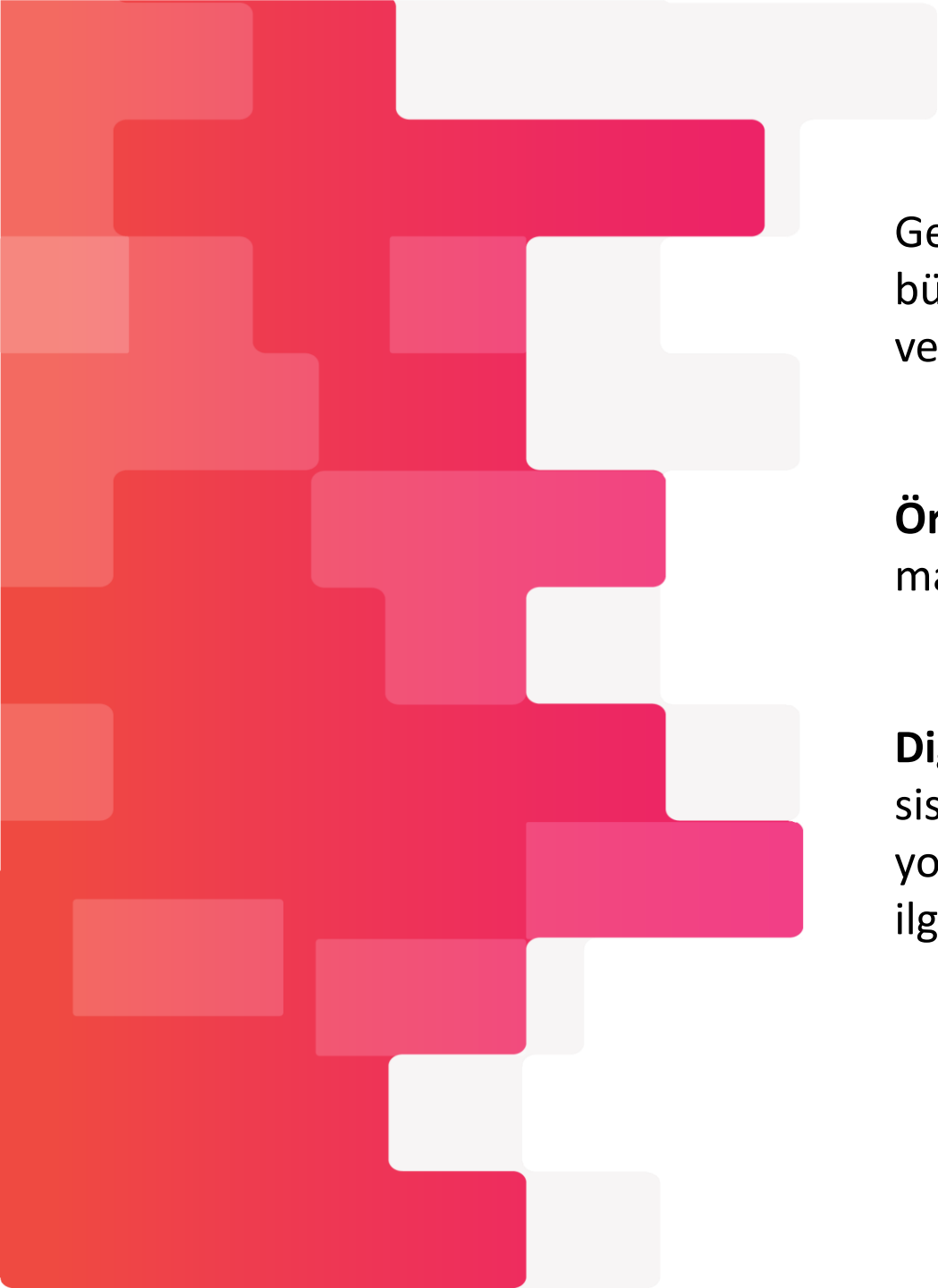


Bakım kavramı, Türkçe sözlükte isim olarak; bakma işi, bir şeyin iyi durumda kalması için gösterilen özen, harcanan emek, birinin beslenme, giyim vb. gereksinimlerini üstlenme ve sağlama işi olarak belirtilmiştir.

HOLİSTİK (BÜTÜNCÜL) BAKIM???

- ❑ Holizm kavramı, her bireyin, tek, eşsiz olduğunu savunur.
- ❑ Holizm; insanı **biyo-psiko-sosyo-kültürel ve spiritüel** boyutta ele alan bir yaklaşımdır.





Geleneksel hastalık kuramlarına baktığımızda, insanın bir bütün olarak ele alınmadığı, sadece hasta olan organına ve hastalığına yoğunlaştığı bilinmektedir.

Örneğin; Descartes, insanı bir makine, hastalığı da bu makinenin bir bölümündeki bozukluk olarak ele almıştır.

Diğer bir görüş ise, “Hastalık,sadece tek bir organ ya da sistemi etkiler, beden ile akıl arasında hiçbir etkileşim yoktur”. Bu görüşe göre zihin felsefenin, beden ise tıbbın ilgi alanına girer.



- İlk defa Hipokrat akıl ile bedenin birbirini etkilediğini savunmuştur.
- Daha sonra 1926 yılında Kuzey Afrikalı J.Chiristian Smits "holistik" kavramını ortaya atmıştır.
- Holistik görüş felsefi bir anlam taşır ve "**bütüncül görüş**" anlamına gelir.



- Hemşirelik mesleğinde bireylere bütüncül anlayışla sağlık bakımı verilmesi temeldir
- Bütüncül sağlık yaklaşımı bireyin, **biyo-psiko-sosyo-kültürel ve spiritüel** olarak bir bütün olduğu ve her bireyin birbirinden farklı olarak kendi çevresi ile ele alınması esasına dayanır.



- * Amerikan Holistik Hemşireler Birliği, holistik hemşireliği;
- * Tüm hemşirelik uygulamalarında hedeflere yönelik sağlığı korumayı ve hastalıkları iyileştirmeyi benimsemektedir.

- 
- ❖ Bütüncül hasta bakımının sağlanması tedavi ve bakımın niteliğini arttırmaktadır.
 - ❖ Bütüncül bakım felsefesinde insan parçalar halinde değil, çevresiyle bir bütün olarak ele alınmalıdır.
 - ❖ Bu nedenle sağlığın korunmasında, tedavi hizmetlerinde hemşirelik bakım planını bütüncül yaklaşım çerçevesinde ele almak gerekmektedir.

İNSAN VE HOMEOSTAZİS



Fizyolojide, iç ortamı statik olarak devam ettiren koşulları ifade eden homeostazis, insan hayatını tehdit eden durumlara karşı koyma, kendini dengede tutma yeteneği olarak açıklanabilir.

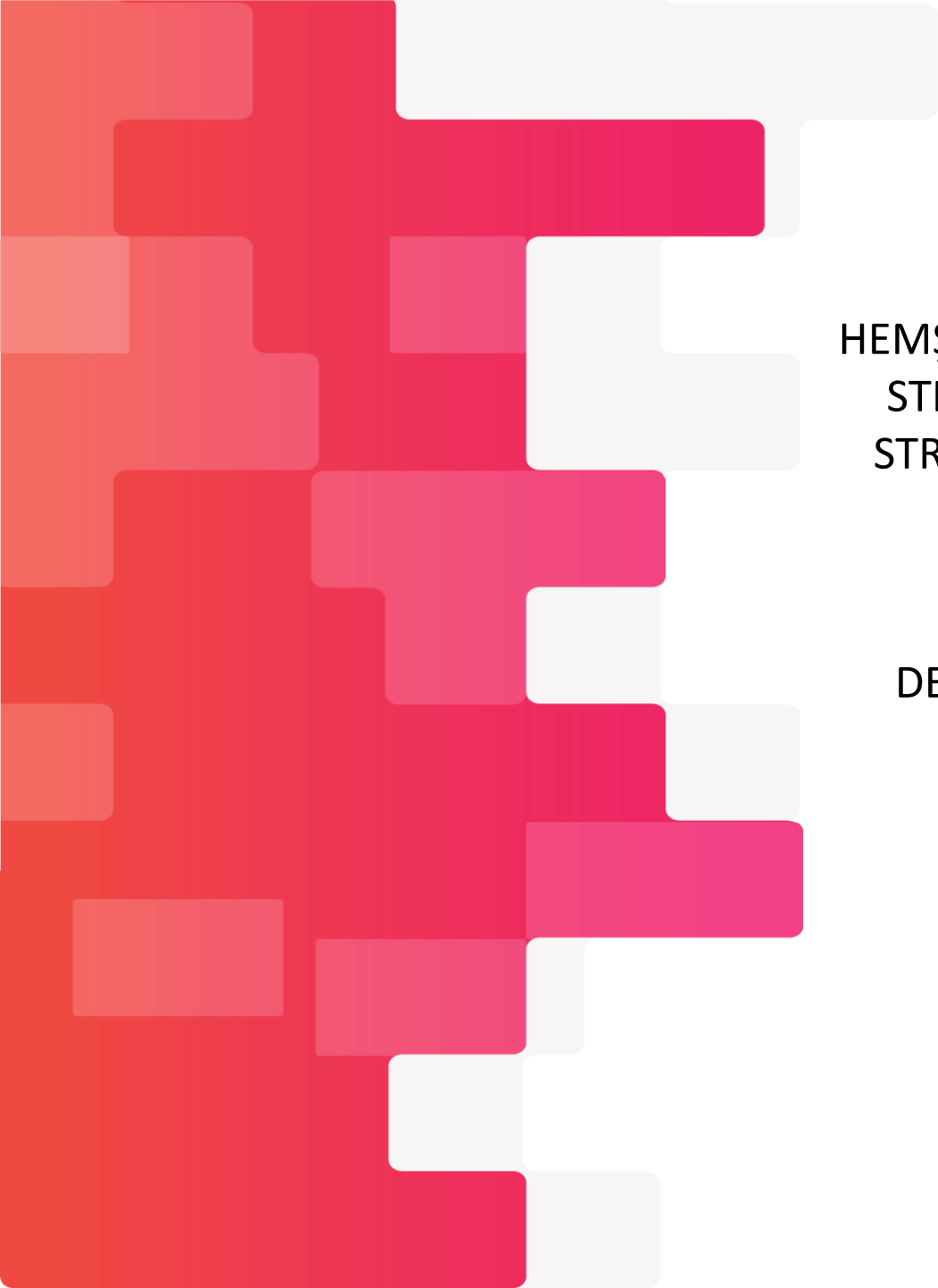
İç Ortam İle Dış Ortamın Dengede Olması

İnsan yaşamı boyunca,
iç dengeyi tehdit eden durumlarla, stresörlerle karşı
karşıyadır.

STRES, HOMEOSTATİK DENGENİN BOZULMASINDA EN
ÖNEMLİ ETKENDİR.

STRES, fizyolojik ya da psikolojik değişikliklere neden
olabilir.

Vücudun, dengeye uyum sağlayabilmesi için
desteklenmeye ihtiyacı vardır.



HEMŐİRENİN STRESİN OLUŐUM MEKANİZMASINI, İNSANDA
STRESİN NEDEN OLDUĞU DEĐİŐİKLİKLERİ, BELİRTİLERİ,
STRESÖRLERİN NELER OLDUĞUNU, STRES İLE BAŐ ETME
YOLLARINI İYİ BİLMESİ GEREKLİDİR.

BÖYLECE HEMŐİRE, SAĞLIKLİ/HASTA BİREYDEKİ
DEĐİŐİKLİKLERİ DEĞERLENDİRİP GERÇEK BİR ÇÖZÜME
ULAŐMADA GEREKLİ ÇABALARI GÖSTEREBİLİR.



SORU VE
ÖNERİLERİNİZ



İSTANBUL
GELİŞİM
ÜNİVERSİTESİ



Katılımınız için

Teşekkür Ederiz.



www.gelisim.edu.tr

ğ f gelisimedu @ igugelisim